

Universitätsbibliothek Paderborn

Cornelii Iansenii Episcopi Iprensis Avgvstinvs

In Qvo Genuina sententia profundissimi Doctoris de Auxilio gratiæ medicinalis Christi Salvatoris, & de prædestinatione hominum & Angelorum proponitur, ac dilucidè ostenditur

Jansenius, Cornelius

Lovanii, 1640

12. Quinto ex errore Maßiliensium, qui licet adiutorium poßibilitatis, & sine quo non, defenderent, tamquam gratiæ Christi destructores damnati sunt.

urn:nbn:de:hbz:466:1-13704

primum Ecclesie ingenium Augustinum, Angelicamque subtilitatem ejus tam obviam ac trivialem gratie cum libertate concordiam non penetrasse deliret, aut pietatem ejus Pelagianis eam declarare noluisse? unica namque sententia quod *adjutorium Christi in libero relinquere voluntatis arbitrio*, totius laboriosissimae controversiae filum praecidisset. An forte mysterium istud recentioribus revelatum ignoravit? Quid ergo quando de actuali primi hominis adjutorio satagebat talem ejus cum libera voluntate concordiam & sub ejus nutu subjectionem tanta verborum ubertate, sententiarumque claritate manifestavit, & Neotericis praeformavit, ut ipsi phrasibus ejus ad exprimendos propriissime & efficacissime conceptus suos, arripere cogantur, ac dominativam arbitrii potestatem super adjutorii concursu sententis ejus explicare? Quid enim clarius ullus Scholasticus in explicanda voluntatis sub gratiae concursu libertate dixit unquam, vel a quoquam dici potest, quam quod tunc iterum iterumque dixit & inculcavit Augustinus? Tale videlicet fuisse istud adjutorium ut hoc Deus in hominis primo libero relinqueret arbitrio: ut illud per liberum arbitrium deserere posses: quod desereres cum velles,

Et in quo permaneres, si velles: quo fieret ut haberet institutum si velles, sed si velles etiam desereret: per quod posset permanere si velles: cum quo perseverare & non perseverare in eius arbitrio relinqueretur libero; per quod homini relinqueretur voluntas sua, ut in illo adjutorio maneret si velles, ut ei daretur ac permitteret facere quod vellet. Denique quo adjuti Angeli cadentibus aliis per liberum arbitrium, alii reipla per liberum arbitrium in veritate steterunt. Cujusmodi phrasibus ita efficaces & luculentae sunt, ut ad clarè, propriè, genuinè exprimendum possibilitatis adjutorium & libertatem voluntatis cum gratiae influxu, nihil addi posse videatur. Sed simul atque ad ventilandum adjutorium voluntatis & actionis cum Pelagianis ventum est, invidiosissime libertatis interitum, fatum, coactionem, necessitatem, voluntatis oppressionem, praemii & meriti extinctionem criminantibus, nec hiscere quidem Augustinus de tali adjutorio & libertate ausus est, per quae tamen difficultas omnis & querimonia radicatus tolleretur. Iudicent Lectores quod voluerint: de me fateor facilius creditu videri Augustinum Dei gratiam perperam praedicasse, quam vel res ita perspicuas enormi stupiditate non vidisse, vel impia causa Catholicae praevagatione aperire noluisse.

CAPUT XII.

Quinto ex errore Massiliensium, qui licet adjutorium possibilitatis, & sine quo non, defenderent, tanquam gratiae Christi destructores damnati sunt.

QUINTO denique planissime intelligi potest, quae fuerit natura adjutorii Christi medicinalis quo & voluntatis & actionis, quod Augustinus & Ecclesia praedicarunt, ex conflictu, quem cum semi-Pelagianis habuit. Quod ut Lectori, deteris omnibus ambiguitatis & obscuritatis nebulis pateat, eademque repetendi fastidium caveatur, memoria recolendum est id quod latissime alio loco tradidimus, semi-Pelagianos ad illud initium fidei, orationem, desideria, similesque actus bonos, quos homini in potestate remansisse sentiebant, verè, internae, actualisque gratiae adjutorium statuisse necessarium: & hoc ipsum quoque sanctum Augustinum quando cum semi-Pelagianis errabat agnovisse. Admittebat enim libentissime adjutorium Dei, cum quo possent credere & orare si vellet, ita ut & adjutorium, & ipsum velle & nolle, quemadmodum homini primo in eorum libero relinqueretur arbitrio: horrebant verò illud capitaliter quo secundum Augustinum fiebat ut vellet. Istam verò suam gratiam sentiebant non solam sufficientem semperque otiosam praebere potestatem, quasi aut nunquam ad actum cum voluntate raperetur, aut cum jam agendum esset, vel etiam agente jam voluntate, novum genus efficacis gratiae succede-

ret, hoc ipso quo voluntas ageret (cujusmodi novas gratias recentiores fabricant;) sed ita dare credendi facultatem, ut cum homo pro arbitrii sui libertate gratia juvante crederet, illa eadem gratia inuaret volentem, quae nolentem non juvabat; quemadmodum de omni adjutorio, quod in libero relinquitur voluntatis arbitrio sentiri debet, nec aliter sine perspicua absurditate sentiri potest. Hujusmodi gratiam admisisse semi-Pelagianos & Augustinum cum ante Episcopatum eorum errore teneretur, fuisse ex propriis Augustini, Hilarii, & Massiliensium Presbyterorum verbis demonstravimus, simul etiam ostendimus talem gratiam sustulisse funditus omnes omnino difficultates, propter quas vitandas ad eam comminiscendam, veramque Christi gratiam repudiandam compulsi fuerant.

Quae quamvis essent juxta perspicue erutam declaratamque semi-Pelagianam sententiam certa & plana, non potuerunt tamen Augustino & Ecclesiae tanta divini adjutorii praedicatione satisfacere. Nam disertissimis verbis sanctissimus Praesul, Ecclesia probante docet, errorem esse, quem ipse tradiderat; errare quotquot ista tradunt; eos non recedere ab ea sententia quam Pelagius damnare compulsus est, gratiam Dei secundum merita dari. Nimirum quia fidem homo sibi tribuit, quantumcumque se hujusmodi

modi gratia adiutum esse fateatur. Non enim credere est gratiam accipere cuius influxus in libero relinquitur arbitrio; sed hoc est credere, arbitrium se ad credendum quovis adiutorio assilente, suo nutu re ipsa flectere. Quod tam est propriè & genuinè voluntatis humanæ quam ipsius esset, si nulla actuali gratia concurrente, solius habitus adiutorio pro sua indifferenti libertate crederet. Nam ut jam sæpe diximus, & necessariò sapiùs dicendum est, actiones voluntatis humanæ ad quas diversa, sine quibus fieri nequeunt, instrumenta concurrunt, non magis instrumentis nobilibus quam ignobilibus tribui possunt. Puerilis enim imaginatio est, qua putatur, alteri causam quam ipsi arbitrio voluntatis ascribendum esse, quod homo pingit aut non pingit, currit aut stat, clamat aut silet, appetit aut fugit, Deum diligit aut creaturas, quamvis actiones pingendi, currendi, clamandi, appetendi, diligendique Deum sine penicillo, pedibus, lingua, voluntate, aut fortè donis habitibus fieri nequeant, quæ singula sunt dona Dei ab eius gratuita liberalitate pendentia: nec sane sapientior cogitatio est, tunc non esse voluntatis humanæ quando penicillus aut penna aurea est; pedes corporis glorificati, lingua angelica, voluntas instructa caritate aut nobilissima entitatis adiutorio, si nihilominus omnia huiusmodi adiutoria pari omnino modo ac nudæ potentia liberæ voluntatis arbitrio concitentur & reprimantur. Hoc vigilantissimè præfici gratiæ defensores observant: & ex illa verissima & in communi omnium hominum sensu posita regula de actionibus Deo donanti vel humanæ voluntati facienti tribuendis indicant. Hinc enim illa sancti Doctoris exiomata capitalia, quod Deus in Angelis & hominibus olim ostendere voluit, quid posset eorum liberum arbitrium: quod Adamus per liberum arbitrium manere poterat: quod Angeli per liberi arbitrii vires poterant non discedere a Deo; quod per liberum arbitrium in veritate steterunt. Nimirum quia gratiæ adiutorium sine quo non poterant stare, nec re ipsa steterunt, ut lexcenties repetit, in eorum libera voluntate sic relictum erat, ut eis perseverandi non perseverandi committeretur arbitrium. Hanc bene vivendi possibilitatem in prima hominis conditione datam, quæ talem gratiam non excludebat, sed potiùs essentialiter & intrinsicè postulabat, semi-Pelagiani & Augustinus ante Episcopatum suum exigua ex parte salvam remanisse statuebant, vi cuius, adiutorio talis gratiæ concurrente, per liberum arbitrium hominem saltem credere posse sentiebant. Sed divinà revelatione ab errore revocatus vidit, nihil aliud agi per istum ratiocinandi modum, quam ut eadè omnino ratione, quemadmodum ante lapsum in inchoanda fide præcipuè partes homini, qui voluntatis machinam qua re ipsa creditur, impellit & regit, secundæ verò Deo tribuantur, qui per huiusmodi adiutorium sine quo non potest credi, solam credendi potestatem tribuit: vidit

etiam non esse solam operis supernaturalitatem, quam Neoterici semper ponderant, sed maximè & capitaliter adeoque solam concupiscentiam qua voluntas & libertas vitata est, propter quam Christi medicinale adiutorium necessarium est. Illud vulnus arbitrii, illa plaga voluntatis, illa infirmitas libertatis non magis isto Adami, vel Angelico, vel sufficienti, vel congruo sanatur aut juvatur adiutorio, quam si cæcatis oculis lumen accenderes. Nam ista adiutoria sanitatis tribuunt quidem arbitrio sano posse si velit; sed hæc vulnus ipsi volendi cardinibus inflictum est. Nam propter voluntatis læsæ aut libertatis infirmitatem non potest ipsa trahente, se nimirum deorsum in creaturas propria cupiditate, ad ipsum illud velle pertingere, per quod præfente adiutorio isto sanitatis uteretur. Undè medicinalis gratia ei necessaria est, quæ ipsum illud velle largiatur. Quod cum Deus per medicinalem gratiam facit, dando ipsam credendi, orandi, sperandi, diligendique voluntatem, tum demum talis actio est gratiæ divinæ, non voluntatis humanæ; tunc est meritum divinitus datum, non humanâ voluntate præsumptum, tunc est iustitia non nostra sed Dei: non quasi sine nostra voluntate fieret, sed quia Deus concurrente licet voluntate, facit ut fiat: sicut antea, concurrente sanitatis adiutorio (hoc est, Adami, vel angelico & sufficienti & congruo) voluntas humana faciebat ut fieret. Hoc igitur modo quia Massilienses cum gratiæ præfenti adiutorio putabant hominem per naturales primæ integritatis reliquias posse credere, posse orare ac deservire Deum, tanquam gratiæ medicinalis destructores, & liberi arbitrii præsumptores meritâ censura severitate damnati sunt. Ex isto igitur duplici operandi modo voluntatis, duplicique adjuvandi modo gratiæ, quo primæ sanitatis gratia opitulatur arbitrio, si adjuvari velit, & secundæ medicinalis opitulatur ut velit, itemque ex illa Massiliensium damnatione, quatenus primum gratiæ genus saltem ad credendum satis esse sancientes, ipsum credere voluntati tribuebant, apertissimè perspicitur, quæ sit natura medicinalis adiutorii, quod ægrotae voluntati sanguine suo medicus peperit, & Augustinus, Ecclesia, Scripturaque prædicavit. Liqueat etiam quam ei ex diametro quodlibet adiutorium sufficiens & congruum adversetur: utpotè sub quorum speciosis nominibus, prima integritas humanæ naturæ restituitur, fides, gemitus, & oratio cum Massiliensibus, imò verò spes, charitas, & cuiuslibet virtutis operatio, tentationisque superatio, omne meritum & præmium dominatrici hominis libertati, sicut Angelis & Adamo vindicantur, discretio hominum à volendi fonte suspenditur, unoque verbo, re ipsa Christo Salvatore, quamvis à nescientibus ac detestantibus ocllamatur, recede à nobis, non est opus tuo medicinali adiutorio, sani sumus; libertas arbitrii volendi & nolendi inviolata persistit; præfente primæ gratiæ

tra conditionis adiutorio sine quo velle non possumus, si volumus, operamur. Quid te medicum iestas, ut nobis ipsum velle largiaris, quod quicquid tu feceris nostris? potestatis & voluntatis? Hinc porrigit manus ista bonorum virorum de adiutorio congruis, hoc est, sufficientibus disputatio. Nec enim aliud est, aut erit unquam, aut esse potest, nisi sufficiens adiutorium, quod submittit falces humane voluntatis arbitrio, ut eius operatio & cessatio ab libertatis humane auto tota regatur. Quid enim isto modo tribuet, nisi sufficientem volendi operandique potestatem, cui libertatis nutus impulsus afferat? Hoc libertati tribuerunt Massilienses, ut eo ad iura saltem crederet voluntas prostrata, si vellent; hoc tribuunt Neoterici, ut per illud & credat

& speret & diligit, omnesque super tentationes, si similiter velit. Vtri modestius de arbitrii potestate, religiosius de gratie medicinali necessitate disseruerint, non est difficile abstrusumque iudicare. Sed quia res illa ex Massiliensium vera genuinaque opinione pendet, qui plenius ista intelligere desideret, sicut ad naturam gratie Christi penetrandam omnino necessarium est, legat ea quae nonnullis aliis locis diximus, & maxime octavo de heresi Pelagiana, & in primis capite decimo, unde primo ubi declaravimus, quomodo talem gratiam semi-Pelagianam natura contineret, & sub illius patrocinio salutis initium, totaque discretio salvandorum ex voluntatis arbitrio seu ex volentis fonte scaturiret.

CAPUT XIII.

Ex praecedentibus inferitur genuina declaratio multarum phrasium, ac doctrinalium decisionum Augustini, Prosperi, Fulgentij, Conciliorum Ecclesiae, & Pontificum.

EX istis omnibus quae hactenus hoc toto libro de diversis istis adiutoriis primi hominis & secundi, Adami & Christi, sine quo non possumus velle, & quo iam volumus, possibilitatis, & voluntatis atque actionis, disseruimus, non est difficile verum eorum praesertimque discrimen, quod iam saepe tetigimus, intelligere. Haec ex eis consequenter sincerus planusque sensus plurimarum locutionum & functionum, quibus Augustinus, Prosper, Fulgentius & Ecclesiastica Concilia vel Catholicam asserere veritatem, vel Pelagianorum ac Massiliensium sententias jugularunt. Quae quamvis aliis diversis locis laetius dicta sint, non erit inutile quasi compendio breviter hic perstringere.

num hominem prestare potuisse, & Angelos bonos re ipsa praestitisse doceatur.

Hinc secundo constat, quid sibi velint illa, quae solum praecedentium locutionum multo perplexiorem duriorumque reddere videntur, nos iam a liberum arbitrium ad diligendum Deum prim peccati granditate perdidisse: Deum b deesse quidem ab initio hanc homini facultatem, ut liceret ea quae sunt pietatis habere, cogitare, dicere, agere possit; sed omnes eam in illo primo homine amisisse. Primum hominem e illa cogitandi quae ad Deum pertinent, amisisse primis facultatem: d gratia dono virtutem credendi naturam recipere, quam amisit: gratiam datam e per quam cogitationis sanctae amissa iam pridem in homine primo recipere facultas: E solum protoplastum pri sibi, id est per liberum arbitrium sufficere potuisse. Et sapienter cum g amisisse illud possibilitatis bonum, quo valebat implere quod vellent. Haec & huiusmodi quae frequenter dicunt, non illam impietant impietatem, quod Adamus & Angeli tanta libertatis potestate praecelluerint, ut sola & nuda libera sua voluntate, nullo Dei actuali proprietate dicto adiutorio munita, poterint Deo credere, Deum diligere, & recte vivere, vitam aeternam mereri, & in iustitia perseverare, si vellent. Hanc enim suspicionem & Concilium Arausicanum & Augustinum, ut late demonstravimus, tanquam doctrinam a Catholica fide abhorrentem summam virium contentione proscribit. Sed hoc per istas locutiones volunt, Adamum & Angelos habuisse arbitrium voluntatis tantopere ab omni peccati cupiditate seu concupiscentia concreta liberum, ut in utramvis partem se pro libito posset flectere: ex qua tam felici libertate nascebatur, ut concurrente illo solo Dei adiutorio actuali, sine quo creata quilibet natura bonum omnino velle non possent

Handwritten marginal note in Latin script, possibly a library or ownership mark.

a Lib. 3. de lib. arb. c. 16 b Lib. de nat. & grat. c. 43. c Lib. de cor. c. 11 d Lib. 3. de lib. arb. c. 5 e Lib. 11. de gen. ad lit. c. 4 f Fulgent. lib. de incar. c. 12. g Ibid. c. 27. h Aug. lib. de corrupt. c. 11 & 12. i de dono perf. c. 7. k Lib. de do. no perf. c. 7.

Small handwritten marginal note on the right edge.

Small handwritten marginal note on the right edge.

Small handwritten marginal note on the right edge.

Small handwritten marginal note on the right edge.